

EL MIRACLE DE LES VALLS

He passat uns quants dies a Andorra, convidat per la Conselleria d'Educació i Cultura d'aquell país. El motiu de la invitació era sostenir converses sobre literatura catalana amb alumnes i professors de les escoles del Principat. Una experiència que per a mi ha estat inoblidable.

Tinc el goig de l'amistat de molts andorrans, la major part d'ells joves o gent d'esplèndida maduresa. Cada vegada que els veig i puc parlar-hi m'encomanen les seves inquietuds i m'estimulen a perseverar en coses que ells i jo estimem alhora.

El meu pare era un enamorat d'Andorra. Recordo que quan jo era petit -un nen amb pantalons curts- vaig demanar-li que m'expliqués allò que jo acabava de descobrir, a través de lectures, i que m'apareixia com un miracle: un menut país independent tan pròxim a nosaltres. "Mira", va dir-me el meu pare, "els andorrans són una classe especial de catalans que han tingut sort i han estat prou intel·ligents per saber aprofitar-la."

No estic gens segur d'haver entès a fons, en aquells moments, les paraules del pare. Però posteriorment se m'ha fet clara una part del seu significat, donant al concepte de sort tot el que té de favorable (sense ni una espurna de malícia), perquè la sort pot tenir unes connotacions de cosa caiguda del cel que no requereix esforç de part dels seus afavorits. El cas d'Andorra és ben diferent: potser, més que no pas a la sort, caldria referir-se a uns tombants històrics que els andorrans han girat a favor seu.

L'esforç hi ha estat i se'ns fa evident. En poc més de mig segle, els andorrans han sortit d'una societat rural de vida dura

i difícil per a entrar a un estadi de benestar econòmic elevat, comparable al nivell de vida dels països més desenvolupats.

Tot això s'ha aconseguit amb una tenacitat i un encert admirables. Els andorrans actuals, les noves generacions, no es volen quedar on són, còmodament instal·lats en la seva benança material. Intueixen d'una manera segura que cal fer el pas següent, desafiant greus problemes i afrontant seriosos perills. Un jove advocat i brillant escriptor em deia, fa poc: "Andorra és, ara, un supermercat enorme. I no en reneguem pas, perquè és el llegat dels nostres pares i gràcies a ell hem assolit enriquiment. Tanmateix, som conscients que als legataris ens correspon no tan sols consolidar, sinó també avançar."

I veuen clarament el que els pertoca de fer: dedicar-se amb passió a fixar la seva identitat, vetllar gelosament per la seva independència i demostrar que viure sense neguits econòmics no és pas el seu únic objectiu.

He tingut el privilegi de constatar de prop la lluita de gent jove (i no tan jove, alguns en plena maduresa) per aconseguir aquests ideals tan nobles. En cada contacte amb els meus amics andorrans comprovo que són més conscients del camí que els cal seguir i que hi treballen amb encerts ben perceptibles.

Hi ha tensions al Principat, una cosa que no es podia pas evitar. Fins i tot podria parlar-se d'uns poders exercits i d'una oposició, però a mi em sembla descobrir una consciència de treball en comú per a les qüestions essencials. Almenys -i d'això sí que n'estic ben segur- hi ha un mateix i sòlid amor per a una petita pàtria que necessita, una vegada més i en moments crucials, la contribució tenaç i abnegada de tots els seus fills, amb l'instint segur que li ha permès de conservar fins als nostres dies el miracle de les valls.